

## Proračun za leto 1882.

Finančni minister Dunajevski je državnemu zboru predložil proračun za leto 1882, t. j. račun, koliko be drugo leto državnih stroškov in koliko dohodkov.

Vsi stroški bodo znašali 470.892.393 gl. Ta svota je tako sestavljena: za cesarski dvor je treba 4,650.000 gl., za cesarjevo kancelijo 70.235 gold., za državni zbor 1,482.728 gl., za državno sodnijo 22,000 gl., za ministerski svet 1,048,218 gold., za vzajemne potrebe: t. j. donesek naših izven-ogerskih dežel k stroškom za vzajemni dolg, vzajemno vojaštvo, brodovje, za Bosno in Hercegovino in za ministra zunanjih zadev, skupaj 86,767.629 gl., za ministerstvo znotrajnih zadev 17,500.321 gold., za brambovsko ministerstvo 8,872.718 gl., za ministerstvo naučno 17,454.523 gold., za finančno ministerstvo 106,753.465 gold., za trgovsko ministerstvo 29,610.445 gold., za ministerstvo poljedelstva 11,479.045 gl., za pravno ministerstvo 20,723.335 gl., za najvišji računski dvor 155.000 gold., za penzije 14.861.900 gold., za podpore železnicam 21,393.603 gold., za obresti od državnih dolgov 127,155.507 gold., in 891.750 gold. za opravljanje državnih dolgov, vkup: 470,892.393 gold.

Dohodkov vseh pa zopet ne bode toliko, ampak samo 433,082,858 gold. Največ dohodkov daje finančno ministerstvo, namreč 371,000.000 gold., jako malo pa železnice, komaj 183.813 gl. Zmanjkalo bode toraj zopet precej denarjev, namreč 37,809,535 gold. Toliko bi ne zmanjkalo, ko bi ne bilo treba starega dolga 10 milijonov goldinarjev drugo leto plačati in za stavljenje Arberške železnice priredjenih imeti 5,500.000 gold. Pravi primanjkljaj, kateri bi utegnil l. 1883 zopet prikazati se, ako se temu v okom ne pride, znaša toraj 22,309,535 gold. Ta primanjkljaj hoče minister drugo leto tako stisniti, da bi potem mogoče bilo v državnem proračunu dognati ravnotežje, t. j. da bi dohodki stroške pokrili, pa ne bi trebalo tako v zajem jemati in državnih dolgov in s temi državne obresti množiti, kakor so do sedaj liberalci delali. V to svrho hoče tam, kder so premalo davkov plačevali, te pomnožiti, posebno hoče lotiti se dunajske borze, kder bogataši, zlasti Judje, z denarjem barantajo, pa nič desetka ne plačujejo. Dalje hoče finančni minister nekaj železnic, ki sedaj mnogo milijonov kot podporo požrejo, nakupiti in v državno opravljanje preložiti, t. j. da bodo tudi vsi dohodki šli v državno blagajnico, ne pa v žepe železniških opravnih svetovalcev. Tudi namerava potroške zmanjšati pri raznih ministerstvih, najbolje pa pri ministerstvu znotrajnih zadev. To je pa mogoče le, ako se sedanja uprava preuredi, velika in draga glavarstva itd. odpravijo. Tudi pri penzijonih je preveč stroškov. Se vè, da bode državni zbor moral marljivo delati, kar bo sedaj mogoče,

ker je sklenol nepotrebnega blebetanja nemških liberalcev, ki hočejo vse zavleči, nič veliko poslušati, ampak sklepati; tudi je ugodno to, da je minister grof Taaffe z imenovanjem novih 14 udov konservativnih za gosposko zbornico tukaj liberalce potisnil v manjšino. Smemo toraj upati vseskozi uspešnega delovanja in zboljšanja naših slabih denarstvenih in gospodarskih razmer. Bog daj!

## Gospodarske stvari.

### Splošni nauki gospodarski.

10. Obdeluj si, kolikor mōči, svoje zemljišče sam s svojo družino! To je zlato vodilo, katero se po skušnji vsekdar potrjuje, in katero naj bi si zapomnili zlasti oni kmetje, ki bi radi nekakošni „gospodje“ bili. Zemljišče si moraš sam, z ženo in otroci obdelovati, ako hočeš, da ti trud kaj donša, da se ne bodeš zastonj pehal. Pōslov najemati, delavcev plačevati, to mnogo stane, morebiti ravno toliko, kolikor ti pri delu pomagajo, morebiti ne storé nič več dobička, kakor ti izkupiš za pridelke, kolikor so ti jih najeti pōsli in delavci pridelati pomogli.

11. Bodi pazljiv pri nakupovanji! Težko si krajcar pridobil, glej zatorej, kadar česa kupuješ, da ne kupiš „mačka v žaklji“. Pazi posebno pri nakupovanji živine, da kupiš zdravo žival. Ako sam še dovolj nisi več, pridobi si zanesljivega izvedenca. Pazi tudi pri nakupovanji semen, da ne dobiš prestarega semena, katero več kaliti ne more. — Mnogo denarja izdaje kmet v sedanjih časih za novošegno obleko. V starih časih si je delal perilo, hlače, telovnik (lajbič), iz domačega platna, sukno in plašč iz domačega sukna, irhaste hlače in kožuh si je dal delati iz domá prirejene ovce in kože. Dan danes si pa kupuje obleko po sejmi pri različnih krščenih in nekrščenih ljudeh, res da po zelo nizki ceni — ali, kakošna je tudi? Obleče jo jedenkrat, dvakrat, in se mu uže vse raztrga ter popoka. Sejmi so na jedno stran dobrota kmetu, da lahko kupi raznih stvari, katerih sicer ne dobi; ali krčmarji in štacunarji imajo vendar le večjo korist od sejmov, na katerih mnogokrat slabo blagó po visoki ceni prodajajo. Previdnemu kmetu bi jaz svetoval, naj raznega blaga, posebno za obleko, ne kupuje po sejmi. Izbère naj si rajše v bližnjem mestu zanesljivega, z dobrim blagom dovolj preskrbljenega trgovca. Kupuj dosledno le pri njem, in sicer ne ob sejmskih dnevih, kadar ima mnogo dela in ako vzameš več blaga skupaj za gotov denar postreže ti z dobrim blagom po zmerni ceni.

12. Bodi previden tudi pri prodajanji! Kadar si priredil živinče, katero lahko prodaš, ali kadar imaš pridelke na prodaj, glej, da dobiš za svoje z obilim trudom pridobljeno blago gotov denar. To je najboljši svet, kate-rega nam je mōči dati kmetu o prodajanji, kajti

on denarja pogosto potrebuje; a če bi ga tudi ne, boljše je, da pošlješ nekaj novcev v hranilnico, kakor da bi jih imel pri nezanesljivem trgovci ali celo pri judu. Pri nezanesljivih ljudeh je to se vé izjema, ali takih je malo na svetu. Mnogo se jih nahaja okolo barantačev, ki hočejo nevednega kmeta oslepariti in opehariti.

13. Zavaruj si svoje domovje proti ognju! Marsikdo je uže jako obžaloval, ko mu je nesrečni požar hišo vpepelil, ko si je s težo goli život iz plamena odnesel, da ni bil zavarovan. Kakó naj si drugo domovje postavi? Denarja sam nima, a posoditi mu nihče neče ali ne more. Zategadelj si zavarovaj svojo hišo in gospodarska poslopja proti ognju! Znesek, katerega ti je na leto plačevati, ni velik; ako nekaterikrat po letu prav rano vstaneš, zaslužiš si ga, ali, ako na leto 5krat v krčmo ne greš, prihranil si ga uže s tem. Zavarovaj se pa pri zanesljivem društvu! Ali ker lahko tudi najboljša banka na kant pride (falira), zato nekaterikrat poizvedavaj pri dobro ti znanih, izvedenih gospodih, kako je z društvom, pri katerem se hočeš zavarovati.

Ne zavarovaj si pa poslopj za večji znesek, kakor so vredna. Društveni agenti temu sicer ne oporekajo, ker je tudi to njih dobiček; ali če ti pogoriš, izplačalo se bode le toliko, kolikor so poslopja v resnici vredna. Dobro bilo bi tudi, če si zavaruješ poljske pridelke proti škodi toče ali če živino zavaruješ, ki ti po boleznih pogine, pa pri takem zavarovanju moraš še bolj previdno ravnati, ker dobrih takih asekuranc je dosihmal še malo. Tudi življenje svoje ali življenje otrok zavarovati, je dan danes zelo navadno in res tudi priporočila vredno takemu gospodarju, kdor more vsako leto par goldinarjev si odtrgati in jih asekuranciji vplačati, da potem otroci po smrti njegovi dobijo večji ali manjši kapital izplačan, ali pa otroci, kedar dorastejo do leta, ki je po asekuranciji določeno.

Po kmetih se morebiti večkrat klatijo ljudje, kateri se sicer vedejo, kakor bi bili zastopniki kakošne zavarovalne banke, toda niso družega, kakor sleparji. Zato svetujemo pri prostemu kmetu, naj ne zaupa vsakemu človeku, ki ga na domu obiše, naj ne daje vsakemu denarja. Posebno naj se ne da slepariti po ljudeh, kateri mu hočejo (na videz) lahkim načinom pomoci k sreči, do denarja, n. pr. da mu govore o „šacih“ (zakladih), ali da mu dober denar izvabijo za kakošne ponarejene novce, ali da mu loterijsko srečo prorokujejo.

#### Hitra pomoč o nesrečah.

Opeklino na roki treba, dokler še se ni napravil mehur, držati nad žrvavico ali plamenom kakor dolgo je moči. Opečeno mesto se posuši, da ne nastane mehur. Če je pa mehur uže se naredil, tedaj treba nanj devati laneno capico, namočeno v mrzli vodi, ali pa tudi v kislu. Mehur

sam počí, ali ga moramo s šivanko pazno prebosti, ter tekočino v njem iztisniti.

Na opeklino, če je večje poškodovanje kože, naj se polagajo mehke čiste lanene capice, namazane s zmesjo 1 dela laškega olja in dveh delov beljaka. Dva- ali trikrat na dan treba v mlačnej kopelji otrdnele capice odmočiti, rane gnoja iztrebiti ter jih vsakokrat z novimi obezami oviti.

Zvinjeni ud (noga ali roka) mora ležati popolnoma mirno, ter više nego ostalo truplo, da ne priteka toliko krvi vanj; tudi zmrzlimi, vlažnimi (ne mokrimi) zavezami ga treba ovijati, in obleko, ki ga tišči, takoj odstraniti. Enako se ravna pri otiskah ali otokljajih.

Vrezano ali vbodeno mesto se v svežej vodi dobro izmije, ter nanj angleškega obliža dene. Gnoječe rane treba da z mlačno vodo 2 ali 3 krat na dan izpiramo tako, kakor opeklino. Rano kože na kosti, ki je včasí zelo nevarna, moramo z ledom oblagati. Proti močnemu krvavenju iz nosa treba mrzle vode v nos potegovati, in mrzlih vlažnih obez na zatilnik devati. Ozeblino si moramo kupati v mlačnej zavrelci iz vrbove in dobove (hrastove) skorje. Če so ozeblino na nogah, tedaj potrebujemo prostorne in mehke obutve. Lišaj se vsak dan 2 do 3 krat umiva z mjiplom iz smole (tërseife). (Konec prih.)

## Dopisi.

**Iz Maribora.** (Čitalnica, mestne volitve, nemški „Schulverein“.) Naša slovenska čitalnica napreduje. Sedaj šteje 84 udov iz vseh stanov. Dne 8. dec. t. l. napravi veliko svečanost na proslavljanje našega prvega narodnega pesnika dr. Prešerna. Na sv. Štefanovo je po starej navadi občni zbor, volitev novega predsednika in odbora. Vsako pozimsko nedeljo imamo tako zvani: „jovr fix“ t. j. določeno uro, ob kateri se udje lahko snidejo poslušat kakšno besedo ali razglanje o poljubnem predmetu. Določeni čas je  $\frac{1}{2}$  8. ura zvečer. Predavanje pričel je urednik „Slov. Gosp.“ dne 13. nov. t. l. Govoril je o narodnih mejah Slovencev proti Nemcem in Magjarom, tedaj gotovo o zanimivej tvarini. V nedeljo 20. nov. t. l. razveselil je g. profesor Majeiger čitalničarje z lepo razpravo o potovanji viteza Liechtensteina preoblečenega v boginjo Venus leta 1224 skoz Koroško, kder ga je koroški vojvoda pozdravil slovenski: Buge Vas sprimi kraljeva Venus, kar dokazuje, da se je takrat na vojvodskem dvoru koroškem občé govorilo slovenski. Zadnjo nedeljo smo pa se res čuditi morali lepej izbornej, gladkej besedi slovenskej g. profesorja Lautarja. Veleučeni gospod je blagovolil govoriti o plinovej svečavi tako zanimivo, da je slobodno vsakemu čitalničarju žal, kateri ni bil navzočen. Pristrèno je želeti, da se najde v Mariboru kakor do sedaj požrtvovalnih govornikov pa še več poslu-